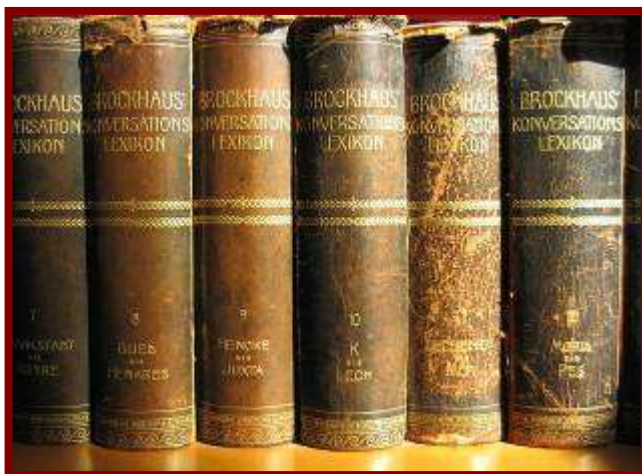

Бібліотека
Митомирського державного
університету ім. І. Франка

КЛЮЧ ДО ВСІХ ЗНАНЬ
довідкові видання
фонду букіністичної літератури

2014

Довідкова література – твори друку, призначені для здобуття відомостей будь якого характеру (наукового; прикладного та ін.), що визначає форму викладу і побудови. Видання довідкової літератури не розраховані на суцільне і систематичне

читання, а лише на вибіркове.

Для довідкової літератури характерні широта тематичних рамок, прагнення до максимальної повноти відомостей з даного конкретного питання, що об'єднуються з гранично лаконічною формою викладу і таким розташуванням матеріалу, яке сприяє перш за все швидкому знаходженню необхідної інформації. Література допоміжного змісту, використовується для отримання найбільш загальної інформації, яка не викликає сумнівів з того чи іншого питання.

Основні види довідкової літератури:

словники, впорядковують інформацію по основних для цієї сфери знань (або для всієї мови в цілому) слів і виразів, найчастіше – в алфавітному порядку;

довідники, в яких інформація впорядкована якимось іншим способом, згідно із власною структурою цієї сфери знань (наприклад, медичний довідник — по локалізації захворювань або характером симптомів);

енциклопедії – найбільш комплексні та системні склепіння інформації по даній сфері знання.

В ідеалі довідкові видання повинні містити лише ті факти, що вважаються об'єктивно встановленими та адекватно відображати існуючий в цей момент рівень людських знань. Однак на практиці неможливо повністю відокремити факти від інтерпретацій та неявних припущень, тому та чи інша частка тенденційності в будь-якому довідковому виданні присутня.

Енциклопедичний словник Брокгауза і Єфрона – російська універсальна енциклопедія. Видана акціонерним видавничим товариством Ф. А. Брокгауз – І. А.Єфрон (Петербург, 1890–1907).

Видання виходило в двох варіантах – 41 основний том і 2 додаткових (менша частина тиражу) і 82 основних і 4 додаткових напівтоми. Напівтоми мають подвійну нумерацію – номери на корінці 49 і 50 на титульних сторінках нумеруються XXV і XXVa. Перші 8 напівтомів видано під редакцією І. Ю. Андрєєвського, останні – під редакцією К. К. Арсенєва і Ф. Ф. Петрушевського. Енциклопедія містить: 121240 статей, 7800 ілюстрацій, 235 мап.

У фондах бібліотеки є видання 2-го варіанту - 82 основних і 4 додаткових напівтоми.

Лексикон російський - російський енциклопедичний словник, складений В. М. Татіщевим. Доведений тільки до слова «Ключник». Виданий в 1793 р. в трьох частинах. Задуманий як громадсько-політичне видання, в роботі перетворився в географічний словник, який вміщує деякі історичні дані.

Словник загальнодоступних відомостей з усіх галузей знання під редакцією С. Н. Южакова - російська універсальна енциклопедія, випущена книговидавничим товариством «Просвіта» (Санкт-Петербург) спільно з Бібліографічним інститутом (Лейпциг, Відень), які видавали німецький словник Майера (Meyer), узятий за зразок при складанні енциклопедії. Велика енциклопедія є єдиним багатотомним повним російським енциклопедичним виданням одного головного редактора. Дане видання є шедевром поліграфії і книжкового виробництва та надійним джерелом знань.

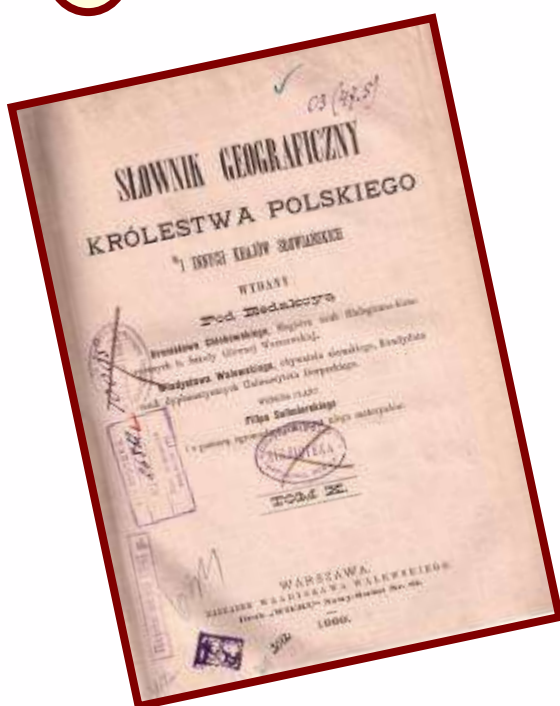

Результатом двадцятирічної роботи Горбачевського в архіві став надрукований в 1872 році «Каталог древним актовым книгам губерний: Виленской, Гродненской, Минской и Ковенской, также книгам некоторых судов губерний Могилевской и Смоленской, хранящимся ныне в Центральном архиве в Вильно». Дослідники відмічають, що праці М. І. Горбачевського, зокрема «Краткие таблицы...» і «Словарь древнего актового языка Северо-Западного края и Царства Польского», є унікальними і до наших днів.

Географічний словник Королівства Польського – 15-томна енциклопедія-довідник, видана наприкінці 19 століття польським географом, редактором часопису «Wędrowiec» Філіпом Сулімерським; Броніславом Хлебівським, а також землевласником Владиславом Валевським. Праця вийшла завдяки пожертвам Вітольда Згленіцького та коштам, зібраним за посередництва каси імені Юзефа Мянєвського. Цей «Географічний словник» є джерелом для вивчення історії та географії Центрально-Східної Європи. Автором переважної більшості матеріалів про волинські міста і містечка був польський енциклопедист Юзеф Кшивіцький.

Перші 6 видань словника вийшли в 8-9 тт. (1891-1903). 7-е видання словника, повністю перероблене, було випущено в 1910-1948 під назвою «Энциклопедический словарь Гранат», в 58 тт. і 1 дод. томі (36-й том вийшов в 7 книгах, 41-й том – в 10 книгах, 45-й том – в 3 книгах, 56-й том не з'явився в друк). До 1917 року словник видавався товариством «Братья А. и И. Гранат и К°», після 1917 – Російським бібліографічним інститутом Гранат, 54-й і 58-й тома видані Державним інститутом «Советская энциклопедия». Після 7-го видання словника було випущено декілька стереотипних його передруків (тома, що вийшли в 1920-40-х роках, виходили повторами, які позначались як стереотипні видання).

«Словарь української мови» виданий 1907–1909 р. у Києві у 4 томах. Його зібрала редакція журналу «Київская старина», упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко.

Словник складався 46 років (1861–1907), налічує близько 68 000 слів. У кінці четвертого тому окремим додатком наводяться «Крестные имена людей». «Словарь української мови» є найповнішим і лексикографічно найдосконалішим українським словником до початку 20 століття.

З 1902 до роботи над словником було залучено Б. Грінченка. Він використав праці багатьох кореспондентів журналу «Киевская старина», зібрав матеріали з творів художньої літератури і фольклорних джерел, частково послуговувався попередніми словниками подібного типу, У фондах бібліотеки є 2 томи видання.

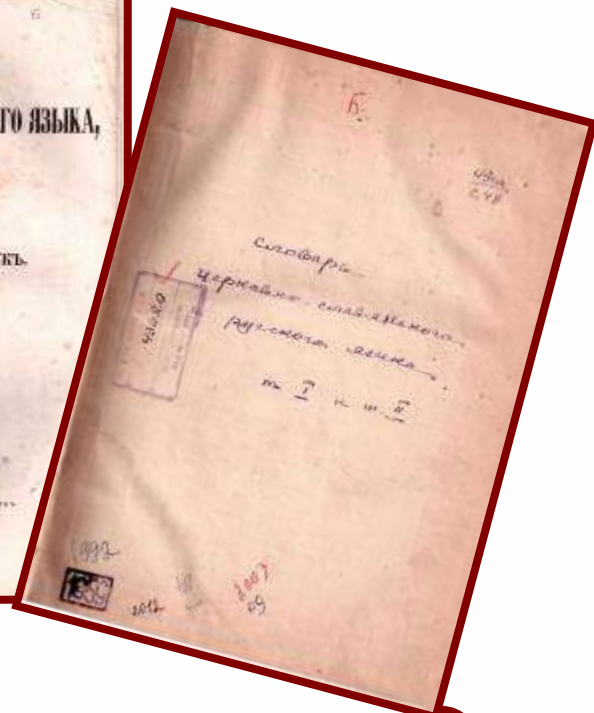
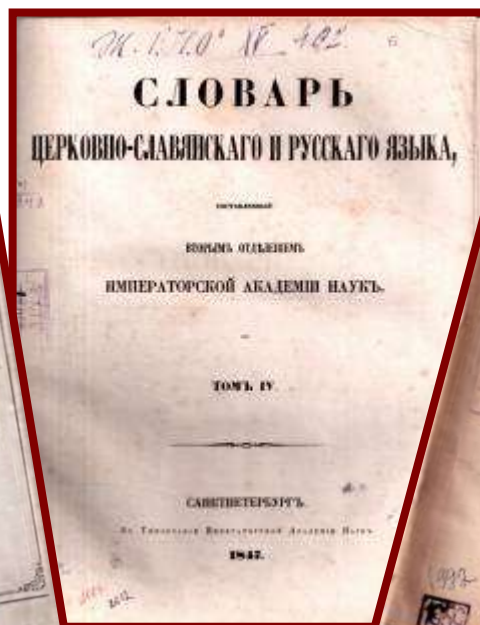

Книга російського етимолога М. В. Горяєва «Опыт сравнительного этимологического словаря литературного русского языка» (Тифлис, 1896) в значно виправленому і доповненому вигляді була надрукована вторинно під назвою «Сравнительный этимологический словарь русского языка» (Тифлис, 1896). Хоча книга М. В. Горяєва містить сумнівні етимології, що належать самому автору, вона відіграла позитивну роль при створенні пізніших етимологічних словників російської мови.

Словник має дуже складну історію. Започаткований Я. К. Гротом, продовжений А. А. Шахматовим, він виходив окремими випусками майже півстоліття. В останні два десятиліття свого існування, що припадають на післяреволюційний час, словник зазнав безліч змін. Змінювалися колективи-упорядники, змінювалося найменування видань, змінювалася нумерація томів. Користування існуючими випусками через це утруднено.

Словник Академії Російської - перший тлумачний словник російської мови, що містить 43357 слів в 6 частинах. Робота над словником почалася в 1783 році і зайняла всього лише 11 років. Але при цьому використовувалися матеріали роботи над словником Російського збірника Академії наук в 1735-1743 році і Вільного Російського збірника в 1771-1783 році. Пізніше було вирішено вдосконалити структуру подачі матеріалу, розташувавши його в алфавітному порядку. Результатом колективної праці став вихід в 1806-1822 роках другого видання словника під назвою «Словник Академії Російської, по абетковому порядку» надрукований в шести частинах. Крім зміни в розташуванні лексичного матеріалу, значно розширився словник, що склав 51338 слів.

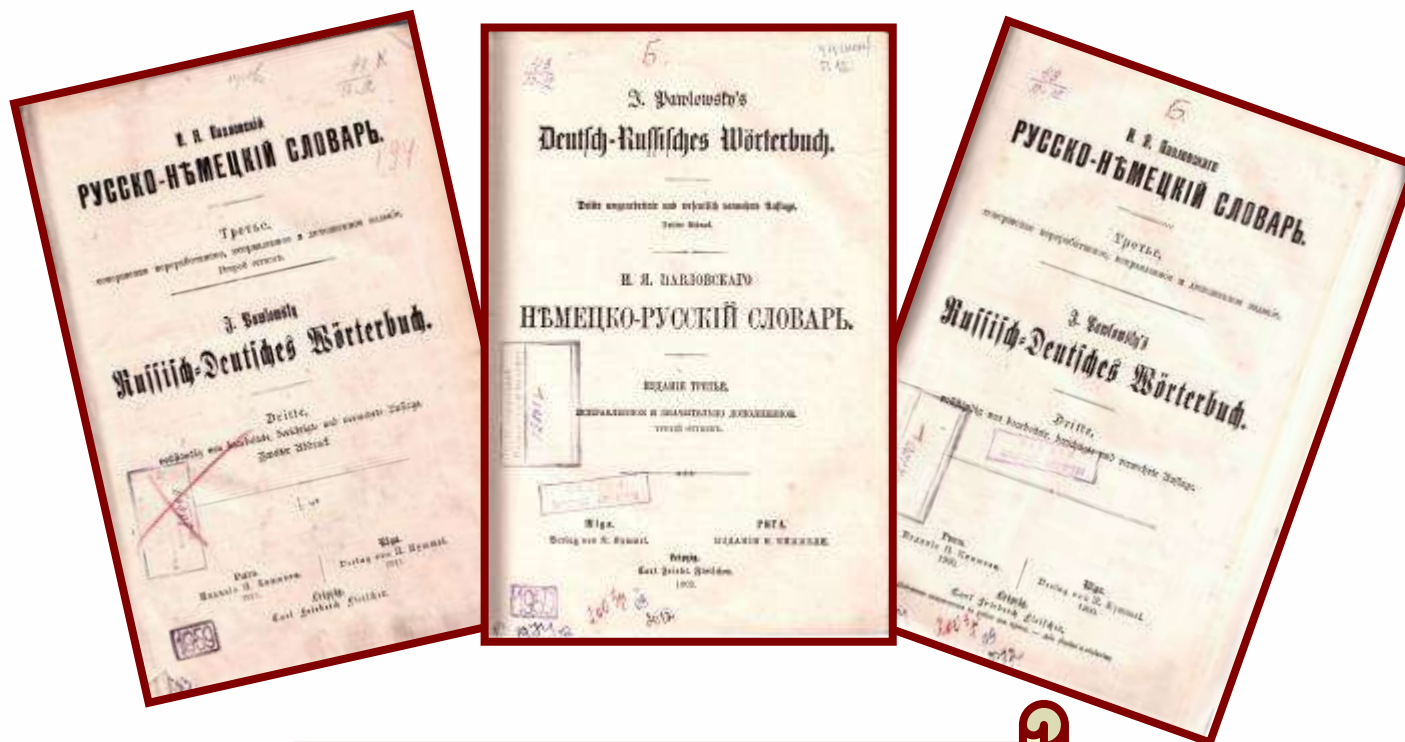
«Словарь церковно-славянского и русского языка» – чотиритомний тлумачний словник, що вміщує в себе тлумачення російських та церковно-слов'янських слів, складений та надрукований Другим відділенням Імператорської Академії Наук в 1847 році. В словнику була поєднана давня і нова лексика. Для досягнення поставленої задачі потрібно було глибоко вивчити церковно-слов'янські і давньоруські писемні джерела з початку їх появи і дослідити живу сучасну мову.

«Тлумачний словник російської мови» за редакцією Дмитра Миколайовича Ушакова - один з основних тлумачних словників російської мови. За редакцією і при авторській участі Д. Н. Ушакова, в 1935-1940 роках, вийшло 4 томи «Тлумачного словника російської мови», який містить більше 90000 словникових статей та розрахований на широке коло читачів.

Словник містить понад 160 тисяч слів німецької мови, що широко охоплюють літературну та загальноповсякденну лексику, простомовну, діалектну, а також широкий пласт термінології, актуальну на початку XX століття.

Словник містить близько 70 000 слів російської мови з перекладами їх значень і поєднуваності на англійську мову. Лексика російської мови представлена надзвичайно широко - від загальноповсякденної та літературної до простомовної і застарілої, що становить велику цінність для перекладачів і лінгвістів. Цікавий словник і для широкого читача, який цікавиться російською мовою, його розвитком протягом XX століття і що користується російсько-англійськими словниками. "Повний російсько-англійський словник" вперше вийшов в кінці XIX століття. Створений колективом авторів під псевдонімом А. Александров, він пережив багато видань в першій половині XX століття і не втратив актуальності і в наші дні.

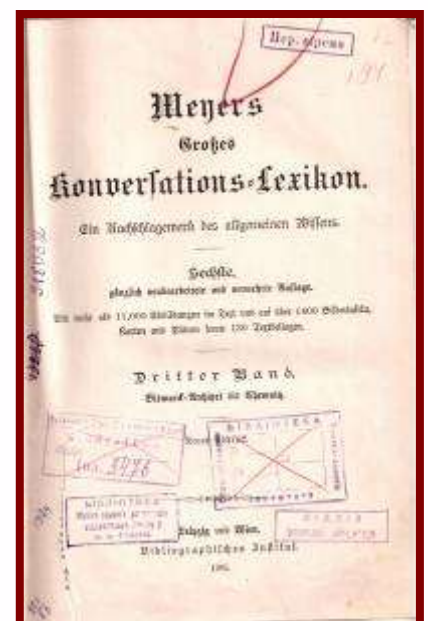
Поданий словник є першим досвідом укладання більш-менш детального військового персидсько-російського словника. Призначення його – слугувати посібником військовим та цивільним перекладачам та співробітникам преси для перекладу персидського військового тексту.

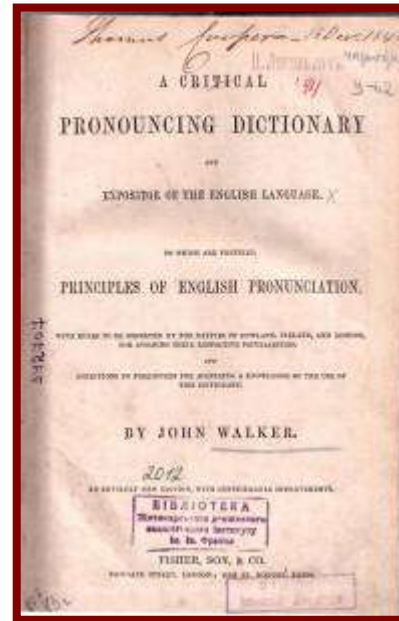
Це перший словник, який було видано латинською графікою, підготовлений Д. А. Магазаником під редакцією В. А. Гордлевського (1931, II видання 1945). Цим словником, створеним російськими тюркологами, довгі роки користувалися солдати і студенти СРСР.

"Великий энциклопедический словарь" (1840-1855) є основною енциклопедичною роботою загального характеру в німецькій мові, яка була опублікована в 19-му, 20-му століттях.

Джозеф Майер був на посаді керуючого директора в бібліографічному інституті з Великого Розмовника-Lexicon для освічених класів (1839-1855), який був найбільшою німецькою енциклопедією 19 століття в 52 томах (46 основних та 6 додаткових). У фондах бібліотеки є 3 том даного видання.

Повний і точний опис звуків (фонем) англійської мови міститься в роботі Джона Уолкера «Принципи англійської вимови» (Principles of English pronunciation). Автор цієї праці (John Walker, 1732 - 1807) займався викладанням ораторського мистецтва, що й спонукало його описати англійську вимову і створити орфоепічний словник. Уолкер досить докладно розглядає артикуляцію голосних і приголосних, хоча і виходить з їх буквених позначень.

*Віртуальну виставку підготували:
зав. науково-методичною відділу Бондарчук М. А.
та бібліотекарі науково-методичною відділу:
Ренькас Л. Е., Романчук Р. М.*